

Direktore Apstiprināta:
Inese Sudraba
2019. gada 29. augustā

Valmieras Mūzikas skolas
mācību priekšmeta Mūzikas literatūra
programma

1. MĀCĪBU PRIEKŠMETA MŪZIKAS LITERATŪRA PROGRAMMAS MĒRĶI:

1. Rosināt audzēkņos interesi par mūziku.
2. Attīstīt visus mūzikas uztverei un analīzei nepieciešamos faktorus – mūzikas izpratni, teorētisko bāzi kā arī muzikalitāti.
3. Attīstīt mūzikas valodas izpratnei nepieciešamās muzikālās domāšanas spējas, radot spilgtus priekšstatus par mūzikas valodas elementiem, vingrinoties tos saklausīt mūzikā un mācot tos nosaukt vispārpieņemtajos terminos.
4. Palīdzēt integrēties mūzikas kultūras sfērā, veidot daudzpusīgu, muzikāli kompetentu personību.

2. MĀCĪBU PRIEKŠMETA UZDEVUMI:

1. Nodrošināt sistematizētu un iespēju robežas arī daudzpusīgu pamatzināšanu apguvi.
2. Attīstīt muzikālo domāšanu un atmiņu, paplašināt audzēkņa zināšanu loku.
3. Sekmēt izpratni par mūzikas teorijas praktisko jēgu: saskatīt apgūtos mūzikas valodas elementus nošu tekstā un palīdzēt nonākt pie atziņass, ka teorētiskās zināšanas palīdz apgūt jauno mūziku.
4. Veidot un attīstīt mūzikas uztveri, ar kurās palīdzību spētu saklausīt un saprast mūzikas valodas elementus, kā arī veikt skaņdarba elementāru analīzi, laikmeta vai komponista daiļrades raksturojumu.

3. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS SATURA APGUVES ILGUMS UN APJOMS:

Programmas apguves ilgums ir 4 mācību gadi. Sešgadīgās izglītības ciklā sākot ar trešo mācību gadu, 8 (9)- gadīgās izglītības ciklā – sākot ar 5. klasi.

Priekšmeta apguves apjoms ir: viena akadēmiskā stunda nedēļā; ceturtajā apmācības gadā – divas stundas nedēļā.

4. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS STRUKTŪRA:

Gan tematu sakārtojuma ziņā, gan satura apguves sadalījumā – hronoloģiska.

5. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS METODISKĀS PAMATNOSTĀDNES:

1. Stundu mērķis ir pirmām kārtām – sniegt zināšanas:

- **teorētiskās**, kas balstās uz vispārpieņemtās mūzikas terminoloģijas apgūšanu un iestrādāšanu audzēkņa leksikā;
- **praktiskās**: prasme klausīties un analizēt mūziku, kā arī veidot un papildināt mūzikas literatūras *zelta fonda* bagāžu.

6. MĀCĪBU PRIEKŠMETA IETVAROS IZMANTOJAMĀS DIDAKTISKĀS METODES:

1. **Informatīvā** – skolotāja lekcijas par aplūkojamo tematu, kas tiek papildinātas ar rīcībā esošajiem vizuālajiem uzskates līdzekļiem (fotoattēlu, partitūru un video ierakstu skatīšanos), paredzēto kompozīciju klausīšanos.
2. **Interaktīvā** – atsevišķu mūzikas literatūras piemēru izpēte (padzījina audzēkņu zināšanas kādā noteiktā jomā, liekot analizēt un prezentēt mājas vai klases uzdevumu aktīvā formā (stāstot vai spēlējot klavieres);
  - seminārs – strukturalizēta grupas diskusija, kurā apspriest jau iepriekš sagatavotās tēzes, kas stimulē un pārbauda skolēnu izpratnes un novērtēšanas spējas.
3. **Patstāvīgā** – prakses atskaite (dod iespēju apliecināt zināšanas un spējas rakstiski – mājas darbu uzdevumu un mūzikas viktorīnas tēmu pierakstā, dažādu testu aizpildīšanā).

7. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PĀRBAUDES FORMAS UN VEIDI:

Papildus programmas saturā fiksētajām kontrolstundām, mācību gada noslēgumā paredzēta pārcelšanas ieskaite, bet programmas kursu noslēdzot - noslēguma eksāmens. Pārbaudes formas iekļautas didaktiskajās metodēs.

- rakstiskie testi, kuri parāda jaunās vielas apguves līmeni;
- *muzikālās viktorīnas* – audzēkņa mūzikas literatūras fragmentu apguves pārbaudes tests;
- grupas vai atsevišķu skolēnu diskusija jautājumu un atbilžu formā, kurā tiek dzīļāk izpētiņi un atstāstiņi apgūtais materiāls;

8. MĀCĪBU PRIEKŠMETA IETVAROS IZMANTOJAMIE TEHNISKIE LĪDZEKĻI:

Galdi, krēsli, tāfele, CD, IKT tehnoloģijas- interaktīvā tāfele.

9. NOVĒRTĒŠANA:

Diagnosticējošā: aptuveni katrai tēmai zināšanu pārbaudes tests un mūzikas viktorīna; tēmas ietvaros – mutvārdu veidā un rakstveidā.

10. VĒRTĒŠANAS SKALA:

10 balles (izcili)	Izglītojamais parāda izcillas zināšanas un prasmes, kas pārsniedz attiecīgās klases mācību programmas apjomu: brīvi stāsta, paužot savu attieksmi, demonstrē tēmas, analizē, spēj loģiski argumentēt un pamatot savu domu (vecākajās klasēs). Izrāda īpašu interesi par mūzikas kultūras norisēm.
9 balles (teicami)	Izglītojamais parāda nevainojamas zināšanas un prasmes atbilstoši attiecīgās klases mācību programmas prasībām. Augsti attīstītas domāšanas un intelektuālā darba prasmes, strauji progressējot veic mācību uzdevumus, prot radoši pielietot iegūtās zināšanas.
8 balles (loti labi)	Izglītojamā zināšanas ir dzījas un pamatīgas. Audzēknis ar izpratni var reproducēt mācību materiālu, saskata likumsakarības, atšķir būtisko no mazsvarīgā, pauž savu attieksmi, tomēr vērojamas atsevišķas neprecizitātes, nesvarīgi trūkumi.
7 balles (labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais prot zināšanas un prasmes izmantot pēc parauga vai pazīstamas situācijas, uzdoto veic apzinīgi, taču zināšanās un prasmēs sastopami trūkumi.
6 balles (gandrīz labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais zina pamatlēdzienus, likumus, mācību vielu izklāsta pietiekoši skaidri un saprotami, taču zināšanas un prasmes ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas.
5 balles (viduvēji)	Mācību programma apgūta 60% apjomā, taču zināšanās un prasmēs ir daudz trūkumu: izglītojamais jauc faktus, kļūdās atsevišķos jēdzienos un terminos, mācību vielu neprot izklāstīt pietiekoši skaidri.
4 balles (gandrīz viduvēji)	Izglītojamais mācību vielu apguvis 50% apjomā. Zināšanas un prasmes ir ievērojami nepilnīgas, mācību vielu izklāsta jucekļīgi, neatšķir būtisko no mazsvarīgā, uzdoto veic bez intereses.
3 balles (vāji)	Zināšanas un prasmes apgūtas virspusēji, tās ir nepietiekošas (mazāk nekā 50%). Izglītojamais pieļauj daudz kļūdu, neizpilda skolotāja norādījumus, jūtami atpaliek mācībās.
2 balles (loti vāji)	Apgūtas atsevišķas zināšanas un prasmes, taču nav spēju tās praktiski izmantot. Nav intereses par mācībām.
1 balle (loti, loti vāji)	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

11. IZMANTOJAMĀS UN IETEICAMĀS LITERATŪRAS SARAKSTS:

- 1.** Avramecs B., Muktupāvels V. Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika.- R.:*Musica Baltica*, 1997 – 277 lpp.
- 2.** Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 1. daļa. – 1995 – 35 lpp.
- 3.** Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 2. daļa – R.:ULMA, 1995 – 34 lpp.
- 4.** Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 3. daļa – R.:ULMA, 1996 – 35 lpp.
- 5.** Grauzdiņa I. Latviešu tautasdziešma tautā. Mācību līdzeklis mūzikas skolu mūzikas literatūras kursam. – R., 1996 – 72 lpp.
- 6.** Grauzdiņa I. Mana skaņu pūra lāde.- R.:LKM skolu centrs, 1996 - 84 lpp.
- 7.** Damme I. Mūzikas valodas apguve solfedžo stundās.- R.: *Musica Baltica*, 2001 – 144 lpp.
- 8.** Kārkliņš L. Mūzikas teorijas pamati.- R.: Zvaigzne, 1998 – 206 lpp.
- 9.** Latviešu komponisti un muzikologi. sast. L. Fürmane.- R.: Latvijas komponistu savienība. Latvijas mūzikas informācijas centrs, 1989 – 193 lpp.
- 10.** Latviešu kora literatūra – 1 Dz. Bērziņa red., R.: Liesma, 1970 – 220 lpp.
- 11.** Pupa G., Zemzare I. Jauno mūziku pēc divdesmit gadiem. R.: Jumava, 2000 – 351 lpp.
- 12.** Skrābāns R. Izcilie pasaules mūziķi Rīgā. – R.: Zinātne, 1993 – 167 lpp.
- 13.** Spensa K., Kols H. Enciklopēdija *Mūzika*. Viļņa: *Alma littera*, 1995 – 142 lpp.
- 14.** Tautasdziešmu vācelīte – sast. Ē. Siliņš.- R.: Zvaigzne, 1990 – 68 lpp.
- 15.** Udodova I. Mūzikas literatūra. R.:ULMA, 1999 – 54 lpp.
- 16.** Udodova I. Mūzikas literatūras darba burtnīca. R.:ULMA, 1999 – 44 lpp.

12. PROGRAMMAS SATURS:

PIRMAIS SEMESTRIS
Ievadlekcija: mūzika- viens no mākslas veidiem. Tās nozīme cilvēku dzīvē.
Mūzikas izteiksmes līdzekļu darbība un sadarbība mūzikas saturu un tēla veidošanā
Mūzikas instrumenti, orķestru veidi
Cilvēka balss tipi, koru veidi
Mūzikas žanri
Latvijas tradicionālā mūzika

OTRAIS SEMESTRIS
<i>Viduslaiki</i>
<i>Renesanse</i>
Baroks: mūzikas izteiksmes līdzekļi, žanri, valoda Antonio Vivaldi
Johans Sebastians Bahs
Georgs Frīdrihs Hendelis

TREŠAIS SEMESTRIS
Klasicism- mūzikas izteiksmes līdzekļi, žanri, valoda, simfoniskais orķestris;
VĪNES KLASISKĀ SKOLA
Jozefs Haidns
Wolfgang Amadejs Mocarts
Ludvigs van Bēthovens

CETURTAIS SEMESTRIS
19. gadsimts- Romantisms
Francis Šūberts
Roberts Šūmanis
Frideriks Šopēns
Žorzs Bizē
Rihards Vāgners
Džuzepe Verdi
Johans Štrauss
Virtuozu laikmets- Nikolo Paganīni, Ferencs Lists
19.gs otrās puses nacionālo skolu pārstāvji:
Pēteris Čaikovskis (Krievija)
Antonīns Dvoržāks (Čehija)
Edvards Grīgs (Norvēģija)
Jurjānu Andrejs, Jāzeps Vītols, Emīls Dārziņš, Alfrēds Kalniņš (Latvija)

PIEKTAIS SEMESTRIS
Profesionālās mūzikas attīstības sākums Latvijā 19. gadsimta vidū:
Jānis Cimze- Vidzemes skolotāju semināra vadītājs, tautas melodiju vākšanas darba rosinātājs, pirmais tautasdzesmu apdaru veidotājs
KĀRLIS BAUMANIS- pirmo oriģinālkompozīciju autors
Dziesmusvētku tradīcijas Latvijā
Latviešu klasiskās mūzikas pamatlīcēji:
Andrejs Jurjāns
Jāzeps Vītols
Latviešu klasiskās mūzikas komponistu jaunā paaudze 19. gadsimta beigās – 20. gadsimta sākumā:
Emīls Dārziņš
Emilis Melngailis
Alfrēds Kalniņš

SESTAISS SEMESTRIS
Brāli Medini – Jāzeps Medinīš, Jēkabs Medinīš, Jānis Medinīš
Latviešu mūzika 20. gadsimtā
Lūcija Garūta
Pēteris Barisons
Marģeris Zariņš
Jānis Ivanovs
Latviešu komponisti 20. gadsimta otrajā pusē:
Imants Kalniņš
Pauls Dambis
Pēteris Plakidis
Pēteris Vasks
Selga Mence
Juris Karlsons
Latviešu populārās mūzikas komponisti 20./21.gs mijā- Raimonds Pauls, Zigmars Liepiņš, Jānis Lūsēns, Kārlis Lācis
Latviešu akadēmiskās mūzikas komponisti 20./21. gadsimta mijā- Ēriks Ešenvalds, Arturs Maskats, Rihards Dubra, Platons Buravickis, Jēkabs Jančevskis

SEPTĪTAIS SEMESTRIS
Impresionisms
Klods Ašils Debisī
Moriss Ravēls
Kamils Sensāns
Rokmūzika
Populārā mūzika
Džezs

ASTOTAIS SEMESTRIS
Jauno komponistu paaudze
Lielā Mūzikas balva
Atkārtojums, gatavošanās noslēguma eksāmenam.

13. MŪZIKAS UZTVERE PĒC DZIRDES, ATPAZĪSTOT ŠĀDAS MUZIKĀLĀS TĒMAS:

N.P.K.	Komponists	Skaņdarba pilns nosaukums
1.	Hildegarde no Bingenes	O viridissima virga ave
2.	V. Bērds	Svīta "Kauja"
3.	Dž. Kačīni	Ave maria
4.	G.F.Hendelis	Oratorija Mesija, 2. daļa, koris Hallelujah,
5.	J.S. Bahs	Svīta orķestrim Nr.3, Ārija
6.	J.S. Bahs	Tokāta un fūga d-moll ērgelēm, Tokāta
7.	Š. Guno	Ave Maria (J.S.Baha LTK I, prelūdija C-dur)
8.	A. Vivaldi	Vijoļkoncertu cikls Četri gadalaiki, koncerts Pavasaris, 1. daļa
9.	J. Haidns	Simfonija Nr.94, 2. daļa
10.	J. Haidns	Stīgu kvartets op.76, C-dur, 2. daļa
11.	V.A. Mocarts	Rekviēms, Lacrimosa
12.	V.A. Mocarts	Sonāte klavierēm A-dur, K 331, 3. daļa
13.	V.A. Mocarts	Serenāde orķestrim Mazā nakts mūzika, 1. daļa
14.	V.A. Mocarts	Opera Burvju flauta, 3. cēliens Papageno un papagenas duets,
15.	V.A. Mocarts	Simfonija Nr.40, K550, 1. daļa, G.p.
16.	L. van Bēthovens	Skaņdarbs klavierēm Elīzei
17.	L. van Bēthovens	Sonāte klavierēm nr. 14 Mēnesnīcas, op.27, nr.2, 1. daļa
18.	L. van Bēthovens	Simfonija Nr.5, 1. daļa, G.p.
19.	L. van Bēthovens	Simfonija Nr.9, 4. daļa, Oda priekam
20.	F. Šūberts	Celā no vokālā cikla Skaistā dzirnavniece
21.	F. Šūberts	8. simfonija (Nepabeigtā) 1. daļa
22.	F. Šūberts	Ave Maria
23.	F. Šūberts	Serenāde balsij un klavierēm
24.	R. Šūmanis	Cikls klavierēm Bērnu ainas, Sapņojums
25.	F. Šopēns	Etīde Revolucionārā do min.
26.	F. Šopēns	Sonāte klavierēm b- moll, 3. daļa
27.	N. Paganīni	Kaprīze vijolei, Nr.24, a-moll
28.	F. Lists	Ungāru rapsodija klavierēm nr.2
29.	K.M. Vēbers	Opera Burvju strēlnieks, 3. cēliens, Mednieku koris
30.	F. Mendelszons	Mūzika teātra izrādei Sapnis vasaras naktī, Kāzu marss
31.	Dž. Rosīni	Opera Vilhelms Tells, uvertīra, Vilhelma Tella tēma
32.	Dž. Rosīni	Opera Seviljas bārddzinis, 1. cēliens, Figaro kavatīne
33.	J. Štrauss	valsis <i>Pie skaistās zilās Donavas</i>
34.	Dž. Verdi	Opera Rigoletto, 3. cēliens, Hercoga dziesmiņa
35.	Dž. Verdi	Opera Traviata, 1. cēliens, Galda dziesmiņa
36.	Dž. Verdi	Opera Aīda, 2. cēliens, Triumfa marss
37.	R. Vāgners	Opera Valkīra, 3. cēliens, Valkīru lidojums
38.	R. Vāgners	Opera Loengrīns, 3. cēliens, Kāzu koris
39.	Ž. Bizē	Opera Karmena, 1. cēliens, Habanēra
40.	Ž. Bizē	Opera Karmena, 2. cēliens, Eskamilio kuplejas

41.	J. Brāmss	Šūpļa dziesma
42.	J. Brāmss	Ungāru deja Nr.5
43.	E. Grīgs	Koncerts klavierēm ar orķestri 1. daļa
44.	E. Grīgs	1. svīta orķestrim Pērs Gints, Rīts
45.	A. Dvoržaks	Sinfonija no Jaunās pasaules 2. daļa
46.	B. Smetana	Vltava no simfoniskās poēmas Mana dzimtene
47.	K. Sensānss	Instrumentālais cikls Dzīvnieku karnevāls, Gulbis
48.	K. Debisī	Leļļu kekvoks no cikla Bērnu stūrītis
49.	K. Debisī	Mēnesgaisma
50.	M. Ravēls	Bolero simfoniskajam orķestrim
51.	Dž. Gēršvins	Besas šūpuļdziesma no operas Porgijs un Besa (Summertime)
52.	N. Rimskis- Korsakovs	Opera Pasaka par caru Saltanu, Kamenes lidojums
53.	M. Musorgskis	Cikls klavierēm Izstādes gleznas, Pastaiga
54.	P. Čaikovskis	Mazo gulbīšu deja no baleta Gulbju ezers
55.	P. Čaikovskis	1. klavierkoncerts 1. daļa
56.	S. Prokofjevs	Balets Romeo un Džuljeta, 1. cēliens, Brūjinieku deja
57.	E.L Vēbers	Rekviēms, Pie Jesu
58.	S. Joplin	Elite sincopations
59.	G. Millers	In the Mood
60.	E. Fidžeraldā	Air mail special
61.	The Beatles	A hard Day's Night
62.	F. Merkurijs	Bohemian rhapsody
63.	M. Džeksons	Billie Jean
64.	Enigma	Beyond the invisible
65.	Jurjānu Andrejs	Kantāte Tēvijai sākumtēma
66.	Jurjānu Andrejs	Latviešu tautasdzesmas Pūt, vējini apdare korim
67.	J. Vītols	Kora balāde Beverīnas dziedonis
68.	J. Vītols	Kora balāde Gaismas pils
69.	J. Vītols	Variācijas klavierēm par latv.tautasdzesmas tēmu Ej, saulīte, drīz pie Dieva
70.	E. Melngailis	Jāņu vakars
71.	E. Dārziņš	Lauztās priedes
72.	E. Dārziņš	Melanoliskais valsis simfoniskajam orķestrim
73.	A. Kalniņš	Solodziesma Brīnos es
74.	J. Mediņš	Ārija no 1. orķestra svītas
75.	L. Garūta	Kantāte Dievs, Tava zeme deg
76.	P. Barisons	Dziesmai šodien liela diena
77.	J. Ivanovs	Koncerts čellam un orķestrim, 2. daļa
78.	A. Skulte	Quasi una sonata per coro
79.	I. Kalniņš	4. simfonija 1. daļa
80.	P. Plakidis	Trio flautai, čellam un klavierēm Veltījums Haidnam
81.	A. Maskats	Tango
82.	P. Vasks	Ainava ar putniem flautai solo
83.	Iļģi	Dej, eglīte, lec, saulīte!

84. M. Brauns	Latviešu mesa Saule, Pērkons, Daugava korim ar pavadījumu
85. K. Pētersons	Mijkrēšja dziedājumi Nr.6
86. S. Ratniece	Sālsezers
87. Z. Liepiņš	Kvazimodo dziedājums no operas Parīzes Dievmātes katedrāle
88. J. Kulakovs	Dziesma par sapumpurotu zaru